

מראי מקומות - ביצה

ב.

א. נזיר ואינו מגלח

כ' תוס' דדוקא אם אמר באופן זה, אבל אם אמר להיפוך, דע"מ שאצא משום חגיגה הרי עלי תודה, אז לא אמרי' דהוי נזיר ואינו מגלח, אלא מגלח ממעות מ"ש. והק' הקובץ שעורים (נ"ב), הא הוי מתנה ע"מ שכ' בתורה, וא"כ למה אין תנאו בטל. וכ' דיש לחקור בהא דאמרי' דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, האם זה דין לכתחלה, או האם מעכב. ואם אינו מעכב, י"ל דבכה"ג לא אמרי' דהוי מתנה ע"מ שכב"ת. וע"ע בשטמ"ק דכ' דאם התנה ע"מ כן באופן זה הרי כל הנדר בטל, דא"א להתנות כן, וע"מ כן נדר, וא"כ נדרו בטל לגמרי. וכן ע' בר' נחמן בן הרמב"ן, שכ' דמה דהוי נדר כאן, היינו משום דלא התנה, אלא שאמר "ואצא בה וכו", ואגלח וכו", אבל אם התנה, אז באמת אין תנאו חל כלל.

ב. ההוא גברא דאמר להו הבו לי

ארבע מאה זוזי לפלוני וכו'

כ' הרשב"א בשם הבעל המאור דמה דאינו חייב לישא בתו הוא משום דהו"ל מעשה קודם לתנאי, וכל מעשה קודם לתנאי הוי התנאי בטל. אבל הרשב"א הק' ע"ז, דא"כ מאי אשמעינן ר"פ, מתני' היא, ומה שייך לסוגיין כלל. ולכן הביא פי' הראב"ד, שהוא ג"כ דעת הרי"ף בב"ב, דהוי ב' דבורים שונים, א' דרוצה ליתן לו ד' מאות זוז, וב' דרוצה שישא בתו, אבל אין כאן תנאי כלל, ודומה למי שאמר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה, דלא הי' תנאי אלא ב' אמירות שונות הוו.

ג. למד על עולת חובה שטעונה סמיכה

הק' הפני יהושע, למה צריך לימוד לזה, תיפוק לי' מהיקש דאי' מכל הקרבנות להדדי. וע"ש שהאריך בזה, וסיים דסמיכה אינה נכללת בהך הקישא דזאת התורה, משום דבהך הקישא כתיבי נמי קרבנות ציבור, וכיון דמסקינן דאין סמיכה בקרבן ציבור אלא בשני מקומות, א"כ נמצא דהלכתא זו מפקיע סמיכה מן ההיקש.

ה. דאמר לך מני ב"ש היא

פרש"י, דכיון דב"ש לא גמירי שלמי חובה משלמי נדבה לענין סמיכה, א"כ אמרי' דאין סמיכה דוחה יו"ט. והק' רעק"א בגלה"ש, א"כ גם בחול יהי' אסור לסמוך, משום דהוי עבודה בקדשים לסמוך בכל כוחו, והניח בצ"ע. ובאמת ע' בשטמ"ק דכ' דלפי"ז ס"ל לב"ש דאף בחול אסור לסמוך, ומה דנח' לענין יו"ט הוא לאשמעינן רבנותא בדעת ב"ה, דאף ביו"ט מתירין [וחייבין] לסמוך. וע' בקהלות יעקב (ט"ו) דכ' ליישב קו' רעק"א על רש"י, דמה דלא חשיב עבודה בקדשים, היינו משום דכיון דמדרבנן עכ"פ חייבין בסמיכה, א"כ אי"ז נקרא עבודה בקדשים, דהא אי"ז עבודת הבעלים, אלא עבודת קדשים היא שרבנן חייבוהו בו, וממילא אי"ז בכלל עבודה בקדשים שאסורה.

ה. אתיא מבינייא

פרש"י, דיכולין ללמוד דין סמיכה בעולת נדבה מצד השוה משלמי נדבה ועולת חובה, דכי פרכת מה לעולת נדבה, וכו', אמרי' דשלמי נדבה תוכיח, וכו'. ויש לעי', במאי קמיפלגי, למה לא ס"ל לב"ש להאי צד השוה. וכ' השפת אמת דלפי מסקנת הגמ' דליכא פירכא, א"כ שוב ע"כ צ"ל דב"ש ס"ל דגם עולת חובה לא בעי' סמיכה, דהא אם הוי' בעי' סמיכה, א"כ ע"כ יהי' הדין כן בשלמי חובה ג"כ. וע"ע בצל"ח מש"כ בכל זה.

ו. אמרו לו מה טיבה של בהמה זו

כ' הרשב"א דעל סמיכה לא אמרו לו דבר, משום שעדיין לא הי' סומך, משא"כ אותו דבסמוך דאמרו לו מה זו סמיכה, היינו משום דבאמת אז ראו אותו סומך. אולם לפי"ז לכאור' יש להק' אהא דאמרי' דהביא בבא בן בוטא כל צאן קדר שבירושלים וכו', ואמר דכל מי שרוצה לסמוך יבוא ויסמוך, ולכאור' זה לא הי' הנדון כאן, אלא בענין הבאת עולה ביו"ט. וכ' הרש"ש דבאמת הנכון שם הוא כגירסא דאי' בתוספתא, דכל מי שצריך להביא עולות ושלמים יבוא ויטול, דזה מתאים טפי כפי הענין, וכנ"ל.